

30 NĂM TẠP CHÍ THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

TẠP CHÍ THÔNG TIN KHXH

Năm 1978, Tập san *Thông tin Khoa học xã hội* được xuất bản theo giấy phép số 387/GPXB của Bộ Văn hóa. Sau đó, từ 1/1/1979, Tập san được cấp giấy phép chuyển thành Tạp chí *Thông tin Khoa học xã hội* (Tạp chí). Tạp chí xuất bản hàng tháng, khổ 19x27cm, dày 64 trang. Đến lúc đó, Tạp chí là ấn phẩm xuất bản định kỳ duy nhất của Viện Thông tin Khoa học xã hội.

30 năm đã qua cũng là 30 năm Tạp chí từng bước trưởng thành và phát triển, đảm trách tốt nhiệm vụ “thông tin thành tựu mới, luận điểm mới, phương hướng và phương pháp mới của các bộ môn khoa học xã hội ở Việt Nam và trên thế giới; phục vụ công tác nghiên cứu, lý luận và giảng dạy” (Giấy phép số 148/GP-BVHTT).

30 năm, Tạp chí đã góp mặt vào hệ thống sách báo khoa học nước nhà, có sắc thái riêng và chiếm một vị trí nhất định trong quá trình cung cấp thông tin khoa học cho giới nghiên cứu khoa học xã hội (KHXH) và các nhà quản lý.

Từ năm 1978 đến năm 1985, Tạp chí xuất bản 12 số/năm. Từ năm 1986

đến năm 1994, Tạp chí xuất bản 6 số/năm. Từ tháng 6 năm 1994, Tạp chí trở lại xuất bản hàng tháng, trung bình mỗi kỳ 1000 bản. Bên cạnh ấn phẩm bằng tiếng Việt, kể từ tháng 3 năm 2007, Tạp chí xuất bản và phát hành ấn phẩm Thông tin KHXH bằng tiếng Anh dưới tên gọi *Social Sciences Information Review* (4 kỳ/năm) với số lượng 300 bản/kỳ. Với chức năng cung cấp thông tin KHXH và hoạt động KHXH cho độc giả bên ngoài, *Social Sciences Information Review* không phải là bản dịch của Tạp chí tiếng Việt. Bởi vậy, sắc thái riêng của Tạp chí tiếng Anh cũng đã dần được xác lập.

Tính đến nay (12/2008), cả hai Tạp chí đã xuất bản 320 số và nhận được nhiều phản hồi tích cực từ phía bạn đọc.

Thực hiện đúng tôn chỉ mục đích là bám sát đời sống KHXH&NV trong và ngoài nước, Tạp chí đã thông tin và góp phần lý giải những hiện tượng, những vấn đề cấp bách về lý luận và thực tiễn trong nước và trên thế giới, đề xuất được một số luận cứ khoa học có giá trị, làm cơ sở cho việc hoạch định đường lối, chính

sách của Đảng và Nhà nước. Diện mạo của hoạt động KHXH trong nước và thế giới thể hiện qua Tạp chí khá rõ, làm cho người đọc thấu hiểu hơn hiện trạng (thành tích, hạn chế và vấn đề...) của KHXH nước nhà trong tương quan với KHXH thế giới và khu vực.

Tại Đại hội toàn quốc lần thứ VIII của Đảng (1996), Tạp chí số 5+6/1996 đã vinh dự được lựa chọn là tài liệu chính thức cho đại biểu tham dự Đại hội. Nhiều bài viết đăng trên các số tạp chí đã trở thành những tài liệu hữu ích phục vụ các Hội nghị trung ương (loạt bài tổng kết về *Thế kỷ XX – thế kỷ của các cuộc cách mạng vĩ đại nhất trong lịch sử nhân loại*, đăng trên các số 11, 12/1999; số 1/2000).

Với hơn ba nghìn bài viết dưới hình thức những tổng thuật phân tích, lược thuật và dịch khoa học,... Tạp chí góp phần cung cấp kịp thời cho giới dùng tin những thông tin về các thành tựu của KHXH thế giới thuộc các lĩnh vực văn hoá, xã hội, kinh tế, chính trị... - những vấn đề lý luận và thực tiễn cơ bản và cần thiết để giải quyết những vấn đề thực tiễn lớn nảy sinh trong quá trình đổi mới, mở cửa, hội nhập với khu vực và thế giới.

- Tạp chí đã tuyển chọn, xử lý và cung cấp những thông tin mới phục vụ các chương trình phát triển kinh tế - xã hội, các chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước về giáo dục - đào tạo, về khoa học - công nghệ, về văn hoá, về tôn giáo và dân tộc, về những kinh nghiệm tiến hành công nghiệp hoá, hiện đại hoá ở các nước và các khu vực khác nhau trên thế giới, kinh nghiệm cải cách, mở cửa và hội nhập quốc tế, góp phần khắc

phục tình trạng thiếu thông tin, chậm trễ trong nghiên cứu, giảng dạy, quản lý kinh tế - xã hội.

- Cùng với nội dung ngày càng phong phú và đa dạng hơn của các bài viết, nhiều chuyên mục mới đã được bổ sung như *Chân dung các nhà KHXH&NV*, *Diễn đàn thông tin KHXH*, nhằm tăng cường tính trao đổi học thuật về những vấn đề còn “trăn trở”, “nổi cộm”, “bức xúc”,... trong nghiên cứu khoa học và trong đời sống xã hội.

- Chuyên mục *Giới thiệu luận án tiến sĩ KHXH&NV* chính thức được mở lại từ năm 2000 đã đem đến cho bạn đọc kết quả của gần 100 công trình nghiên cứu tiêu biểu về KHXH và nhân văn.

- Giới thiệu động thái khoa học trong nước và trên thế giới là một trong những yêu cầu đặt ra cho chuyên mục *Đời sống – Tư liệu khoa học*. Gần hai nghìn cuộc hội nghị, hội thảo, diễn đàn khoa học đã được giới thiệu với đông đảo bạn đọc trong và ngoài nước.

- Chuyên mục *Giới thiệu sách nhập về Thư viện KHXH* đưa lại cho bạn đọc những thông tin tóm tắt về nội dung chủ yếu của gần 2000 đầu sách nhập về Thư viện KHXH.

- Bắt đầu từ số 1/2007, thêm một chuyên mục mới được mở ra trong Tạp chí, đó là mục *Những tấm ảnh xưa*, lần lượt giới thiệu với bạn đọc những tấm ảnh quý hiếm về cuộc sống sinh hoạt và những công trình kiến trúc cổ của Việt Nam được chụp trước năm 1954 (nằm trong bộ sưu tập ảnh do Viện Thông tin Khoa học xã hội tiếp quản từ Viện Viễn Đông Bác cổ Pháp năm 1955). Đến nay, hơn 200 tấm ảnh quý đã được công bố.

- Cũng từ số 1/2007, Tạp chí đã tiến hành xuất bản điện tử tại địa chỉ <http://www.vjol.info>, từng bước hoà nhập với xu thế hiện đại hoá công tác xuất bản và góp phần quảng bá, giới thiệu về Tạp chí cũng như về các thành quả nghiên cứu trong nước tới các nhà khoa học trên thế giới. Tuy mới tham gia, nhưng kết quả Tạp chí đạt được rất đáng khích lệ thông qua số lượng người truy cập vào Tạp chí điện tử ngày một tăng. Chỉ trong 6 tháng (tính đến tháng 11/2008), đã có 10.161 lượt bạn đọc tại Việt Nam và thế giới truy cập và tải về các bài của Tạp chí (trong đó, *Thông tin Khoa học xã hội* có 7.603 lượt bạn đọc và *Social Sciences Information Review* có 2.558 lượt bạn đọc).

Là thành viên tích cực của Mạng trực tuyến các tạp chí khoa học Việt Nam, Tạp chí đã có được tầm mở rộng quốc tế mang tính bước ngoặt khi chính thức xuất hiện trong Mạng trực tuyến các tạp chí khoa học châu Á (<http://www.asiajol.info>) và Cổng thông tin khoa học thế giới (<http://www.worldwidescience.org>) vào tháng 11/2008.

Có thể điểm qua một số chủ đề được bạn đọc quan tâm theo dõi như sau:

- Những nghiên cứu mới, những cách tiếp cận mới cũng như những sự luận giải mới về học thuyết Marx-Lenin, đặc biệt khi học thuyết khoa học này phải đối mặt với những thử thách khắc nghiệt của lịch sử từ sau những năm 90 (Thế kỷ XX). Những vấn đề mới phát sinh khi chủ nghĩa xã hội sụp đổ ở Đông Âu và Liên Xô, vấn đề mô hình chủ nghĩa xã hội, con đường thực hiện nó trong thực tiễn (Trung Quốc, Việt Nam,

Mỹ Latinh...) và cả những tìm kiếm mới về chủ nghĩa tư bản hiện đại trong các xu thế, chiều hướng phát triển mới cùng với những giới hạn và mâu thuẫn cơ bản của nó, đã được xem xét, phân tích, xử lý. Những vấn đề đó thể hiện qua một số nội dung cơ bản như *Chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, Chủ nghĩa xã hội: lịch sử và hiện đại, Những cuộc tranh luận về chủ nghĩa Marx hiện nay, Chủ nghĩa tư bản hiện đại – những tìm kiếm mới, Marx – nhà tư tưởng của cái có thể...*

- Thông tin về những vấn đề cơ bản của kinh tế thị trường, của hội nhập kinh tế quốc tế và tiến trình gia nhập WTO cũng như nhiều vấn đề phát sinh và kinh nghiệm giải quyết chúng ở các nước khác nhau trong khu vực và trên thế giới. Có thể kể đến các chủ đề như *Kinh tế thị trường: thực chất và triển vọng, Đạo đức trong kinh tế thị trường, Vai trò của nhà nước trong kinh tế thị trường, Khó khăn và giải pháp đối với tăng trưởng bền vững của những nền kinh tế chuyển đổi, Khủng hoảng tài chính tiền tệ: đặc trưng và các chỉ số đáng báo động...*

- Những kết quả nghiên cứu của các nhà khoa học thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam trên nhiều lĩnh vực như: Nghiên cứu con người (*Nghiên cứu phức hợp về con người từ M. Schelet đến E. Morin và I. T. Frolov; Thực trạng lý luận và phương pháp luận về văn hóa và con người ở Việt Nam trong những thập niên gần đây*); Khảo cổ học (*Một số kết quả nghiên cứu mới về khu di tích Hoàng thành Thăng Long tại 18 Hoàng Diệu*); Văn học và Ngôn ngữ (*Văn học Việt Nam trên đường đổi mới và hội nhập; Ảnh*

hưởng của các lý thuyết hiện đại đến nghiên cứu ngữ pháp tiếng Việt).

Những nghiên cứu so sánh về văn hóa, con người Việt Nam trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế, đóng góp những giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống cũng được Tạp chí đăng tải. Có thể điểm qua một số chủ đề nổi bật như: *Nhận thức lại toàn cầu hóa và chỉ số toàn cầu hóa của Việt Nam; Đời sống văn hóa của người Việt Nam sau hai mươi năm đổi mới; Vấn đề bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống các tộc người ở Tây Nguyên;...*

- Thông tin, phân tích, lý giải vấn đề *giáo dục* đang thu hút nhiều tranh luận trong xã hội dưới góc độ khoa học; giới thiệu kinh nghiệm của các nước đi trước trong việc giải quyết vấn đề nêu trên cũng là một thành công của Tạp chí. Một số bài viết được quan tâm như: *Tự chủ trong nghiên cứu: bài học từ các trường đại học nổi tiếng thế giới; Giáo dục tư hay công – nhìn từ góc độ lý thuyết kinh tế; So sánh chương trình giáo dục đại học của Mỹ và Việt Nam;...*

- Thông qua các bài thông tin, tổng quan, giới thiệu các kho sách tiếng Nga, tiếng Nhật, vốn thư tịch về Hà Nội cổ, từ điển tra cứu,... của Thư viện KHXH đã đến được với đông đảo bạn đọc trên cả nước và quốc tế cũng là kết quả đáng khích lệ của Tạp chí trong thời gian qua.

Trong ba mươi năm qua, Tạp chí không ngừng đổi mới, cải tiến về biên tập, về hình thức, về chế bản và in.

Từ chỗ in thủ công, đến nay, Tạp chí đã in trên giấy tốt, với kỹ thuật cao; cố gắng đi theo phương châm: chất lượng khoa học cao, hình thức nghiêm túc,

trang nhã, đạt các chuẩn quốc tế cơ bản của một tạp chí khoa học.

Công tác biên tập, chế bản của Tạp chí luôn được coi trọng và thực hiện đúng quy trình; nhờ vậy, bảo đảm không sai sót về nội dung, lỗi kỹ thuật được giảm đến mức tối thiểu. Văn phong của Tạp chí luôn bảo đảm được sự trong sáng, chặt chẽ, khúc chiết của lối văn phong khoa học. Hầu hết các bài viết có sự cân đối, hài hoà giữa nội dung và số lượng chữ, giữa nội dung và bố cục, giữa nội dung và cách thể hiện, diễn đạt ngôn từ, biểu tượng.

Đạt được các kết quả như trên, trước hết xin được nhắc đến các thế hệ lãnh đạo Tạp chí (Tổng biên tập) - những người giàu kinh nghiệm trong nghiên cứu khoa học và quản lý, có trình độ chuyên môn cao, nắm vững đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, nhạy bén trước những biến chuyển của lý luận và thực tiễn xã hội... Những phẩm chất đó của các thế hệ lãnh đạo Tạp chí là điều kiện quan trọng để Tạp chí không ngừng trưởng thành, bảo đảm chất lượng cao và có đội ngũ cộng tác viên đông đảo, rộng khắp.

Các thế hệ cán bộ biên tập và trị sự của Tạp chí thường là những người được đào tạo đúng ngành nghề, được điều chuyển từ công tác nghiên cứu sang công tác biên tập, hoặc vừa làm công tác biên tập, vừa làm công tác nghiên cứu, có tay nghề vững, am hiểu nghề và hết lòng với Tạp chí. Năng lực và phẩm chất tích cực của các thế hệ cán bộ biên tập đã thực sự làm cho chất lượng của Tạp chí ngày càng được nâng cao.

Nhưng trên tất cả, 30 năm xây dựng và trưởng thành của Tạp chí là 30 năm lao động khoa học của đội ngũ cộng tác viên.

Đội ngũ tác giả của Tạp chí là các chuyên gia khoa học hàng đầu của đất nước và các cán bộ khoa học trẻ tuổi đầy nhiệt tình đang công tác tại các viện nghiên cứu, các trường đại học; là các nhà hoạt động xã hội và các nhà quản lý đang trăn trở với những trọng trách của mình; là các dịch giả và các nhà thông tin đang theo sát các hoạt động khoa học trong nước và thế giới; là một số nhà văn, nhà báo, nghiên cứu sinh, học viên cao học và sinh viên... đang làm nhiệm vụ của mình với các thông tin KHXH.

Không chỉ có các tác giả trong nước, nhiều nhà khoa học người Việt đang sinh sống, học tập và làm việc tại nước ngoài đã là cộng tác viên thường xuyên và không thường xuyên của Tạp chí.

Kỷ niệm 30 năm ngày ra đời, Tạp chí Thông tin KHXH xin cảm ơn sâu sắc tất cả những ai đã và đang trực tiếp hoặc gián tiếp giúp Tạp chí ngày càng có tiếng nói đặc thù, tạo dựng chỗ đứng vững chắc trong hệ thống tạp chí khoa học Việt Nam.

(tiếp theo trang 52)

Và trong khi số lượng những người không phải là người Mỹ có thể lắng nghe lời khuyên của nước Mỹ đang giảm sút, rất nhiều người vẫn có thể có lợi khi cạnh tranh với một vài khía cạnh trong mô hình Mỹ. Tất nhiên không phải là việc thả lỏng thị trường tài chính. Tuy nhiên, ở lục địa châu Âu, công nhân vẫn được ưu ái hưởng những kỳ nghỉ dài trong khi số giờ lao động lại ít, được bảo hiểm nghề nghiệp và hàng loạt những quyền lợi khác vốn làm giảm hiệu suất lao động và về mặt tài chính rõ ràng không có tính bền vững.

Những phản ứng phi đạo đức đối với cuộc khủng hoảng ở phố Wall cho thấy sự thay đổi lớn nhất mà nước Mỹ có thể thực hiện nằm ở lĩnh vực chính trị. Cuộc cách mạng Reagan đã phá vỡ 50 năm thống trị của những người ủng hộ tự do và các nghị sỹ Dân chủ trong nền chính trị Mỹ, đồng thời mở ra cơ hội thực hiện các cách tiếp cận khác nhau để xử lý các vấn đề của thời đại.

Tuy nhiên, cùng với thời gian, những tư tưởng mới mẻ đó dần trở thành một tín hiệu lỗi thời. Chất lượng của các cuộc tranh luận chính trị ngày càng kém do các nghị sỹ chất vấn các đối thủ không chỉ tư tưởng mà cả động lực của họ.

Tất cả những vấn đề này khiến chính nước Mỹ rất khó có thể điều chỉnh bản thân để thích nghi với thực tế mới đầy khó khăn mà hiện nay nước Mỹ đang phải đối mặt. Chính vì vậy, cuộc thử nghiệm quan trọng nhất đối với mô hình Mỹ nằm chính ở khả năng tái định hình đất nước Mỹ một lần nữa.

Theo quan điểm của một ứng cử viên tổng thống, xây dựng một thương hiệu tốt không có nghĩa là làm những việc vô bổ. Đó chính là việc tạo ra một sản phẩm quan trọng để bán cho thế giới. Nền dân chủ Mỹ có một núi công việc khó khăn phải giải quyết!